

จากการอนุรักษ์และพัฒนาสู่สังคม

.....ระพี สาคริก

หลักธรรมที่ได้ชี้ไว้ชัดเจนว่า **ทุกชีวิตและทุกสิ่งซึ่งมีเหตุมีผลสัมพันธ์อยู่กับชีวิตประจำวันของมนุษย์ ย่อมมีเหตุมีผลอยู่ในรากฐานมนุษย์ด้วยกันทั้งสิ้น** กับอีกประการหนึ่ง ประชญาพื้นฐานของธรรมจักรหรือกฎแห่งกรรม ก็ได้ปรากฏออกมาเป็นความจริงให้เห็นได้สัมผัสได้ว่า **ทุกสิ่งเมื่อมีเกิด ก็ย่อมมีดับ กับ เมื่อมีโลก ก็ย่อมมีธรรม** ปรากฏอยู่ในกระแสธรรมจักรเดียวกัน

หรืออาจกล่าวว่า **ทุกสิ่งทุกอย่างที่ปรากฏขึ้นในโลก ย่อมปรากฏขึ้นในวังวนของธรรมจักร และแล้วก็ดับไปในวังวนของธรรมจักรด้วย เช่นกัน**

แต่ในเมื่อภาพของธรรมจักรที่ปรากฏ ก็เกิดจากด้านซึ่งมีโลกเป็นฐาน ดังนั้นในด้านธรรมจึงไม่มีลักษณะที่เป็นธรรมจักรหรือแม้แต่ใดทั้งสิ้น หากเป็นกระแสพลังซึ่งมีอำนาจกำหนดให้ทุกสิ่งทุกอย่าง ต้องเปลี่ยนแปลงไปตามกระแสของโลกอย่างหลีกเลี่ยงไม่พ้น

ทุกวันนี้ เราได้พบกับภาพของคนซึ่งมีภาวะหลากหลาย ยืนร่วมชีวิตกันอยู่บนฐานการอนุรักษ์และพัฒนา ซึ่งจริง ๆ แล้วก็คือ การยืนร่วมกันอยู่บนพื้นฐานธรรมจักรที่มีทั้งสองด้านและมีแกนร่วม หากตามสภาพที่เป็นจริง กลับแยกตัวออกจากกันเป็นสองขั้ว โดยที่ตรงกลางมองเห็นช่องว่างกว้างขึ้นเรื่อย ๆ ทำให้เกิดการกระทบกระทั่งซึ่งกันและกันรุนแรงยิ่งขึ้นเป็นลำดับ

ณ ชั่วโมงนี้ก็มักมีการแสดงออกในทำนองว่า **ไม่ว่ารูปวัตถุใด ๆ ที่ปรากฏอยู่ในกระแสธรรมชาตินั้น อีกชั่วหนึ่งจะซบเซาเสื่อม เข้าไปและต้องไม่ได้เลยเป็นอันขาด** ส่วนในด้านพัฒนา ก็จะมองว่า ฝ่ายตรงข้ามกันกับคนเป็นคน-จำพวกที่ยังล้าหลัง และมักนำเอาสิ่งที่เห็นเป็นภาพปรากฏอยู่นอกตัวเองมากล่าวอ้างว่า **โลกเขาก้าวหน้าไปไกลแสนไกลกันแค่นี้แล้ว**

จริง ๆ แล้ว หากมีใจเป็นกลางสักหน่อยก็เห็นว่า ความหมายจากทั้งสองขั้ว ต่างก็มุ่งเน้นไปยังโลกอันดีเป็นด้านรูปวัตถุด้านเดียวกันเอง โดยเหตุที่ในด้านซึ่งกล่าวว่าตนเองต้องการพัฒนา ในทางปฏิบัติก็คือ ต้องการที่จะมุ่งสร้างวัตถุ ในขณะที่อีกด้านหนึ่ง เมื่อมีโอกาสรู้เห็นหรือสัมผัส ก็จะสะท้อนพฤติกรรมต่อต้านการสร้างวัตถุอีกนั่นแหละ

อนึ่ง ไม่ว่าโลกจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม **ธรรมจักรก็คือธรรมจักร และยังคงถือรากฐานที่อิสระเหมือนเดิม** และไม่ว่าบุคคลใดหรือกลุ่มไหนจะหยิบยกมาพูดให้เห็นว่า นี่คือพุทธจักรหรือจักรอันใด จริง ๆ แล้วก็คือแต่ละรูปลักษณะของสิ่งที่ปรากฏโดยมีธรรมจักรเป็นฐานกำหนดเท่านั้น

ดังนั้นการที่มีข้ออนุรักษ์กับข้อพัฒนาตามสภาพที่เป็นจริง หากมองด้วยความรู้ลึกซึ่งปลดปล่อยเงื่อนไขในรากฐานตนเองออกไปได้เรื่อย ๆ ย่อมเห็นว่า มันเป็นเพียงภาพจากช่วงหนึ่งของสิ่งซึ่งอยู่ในวังวนกระแสธรรมจักรนั่นเอง หากคนผู้ชีวิตตนเองผ่านพ้นประสบการณ์มาอย่างอิสระนานพอสมควร ทำให้หยั่งรู้ได้ถึงคุณค่าของ **การทบทวนตนเอง** เป็นธรรมชาติ ย่อมสามารถรู้และเข้าถึงสิ่งดังกล่าวแล้วได้

ลองทวนกลับไปสู่ภาพของชีวิตในรูปลักษณะหนึ่งซึ่งปรากฏขึ้นในอดีตกาลคือ **สัตว์ที่เรียกกันว่า โคนোসาร์** ซึ่งปัจจุบันของจริงได้สูญสิ้นไปแล้ว คงปรากฏเห็นได้แต่เพียงภาพเขียน ข้อมูลซึ่งคนบันทึกไว้ หรือโครงกระดูกซึ่งขุดค้นพบโดยคนในช่วงหลัง ๆ ซึ่งการสูญพันธุ์ไปแล้วก็คือสิ่งที่ยืนยันถึงความจริงตามกฎแห่งกรรมนั่นเอง และเชื่อว่ายังมีชีวิตอื่นสิ่งอื่น ซึ่งด้านที่คนมองเห็นเป็นรูปร่างอันมีการเกิดและดับไปแล้วอย่างหลากหลาย โดยที่คนไม่ได้นำประเด็นขึ้นมาชี้ให้เห็น เพื่อสร้างเงื่อนไข

ดังนั้นจึงกล่าวได้อย่างเชื่อมั่นว่า การที่นำมาอ้างให้เป็นเหตุว่า สิ่งนั้นจะสูญสิ่งนี้จะเสีย จริง ๆ แล้วก็คือ **เรื่องระหว่างคนกับคนด้วยกันเอง** ซึ่งในสภาวะเช่นนี้ย่อมมีสองขั้วเช่นกันคือ **ขั้วหนึ่งอ้างเพราะความโลภ** หรือความอยากได้ อันเป็นสิ่งที่ทำให้เกิดภาวะไม่รู้ขึ้นในรากฐานตนเองเป็นธรรมชาติ **กับอีกขั้วหนึ่งซึ่งกระทำไปเพราะความวิตกกังวลหรือความหวาดกลัว** ซึ่งก็เป็นเงื่อนไขปิดกั้นการหยั่งรู้ได้ถึงสัจธรรมอีกเช่นกัน ยิ่งทุกวันนี้กระแสธรรมจักรร่วมกับสภาพที่เป็นจริง ทวีการหมุนตัวเองรวดเร็วยิ่งขึ้น จึงทำให้ทั้งสองด้าน บังเกิดภาวะร้อนแรงยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ

สิ่งซึ่งปรากฏอยู่ในกระแสธรรมจักรดังกล่าว หากบุคคลใดรู้และเข้าถึงได้แล้วคงจะเห็นว่า เราแต่ละคนต่างก็เป็นส่วนหนึ่งซึ่งธรรมชาติให้มากับกระแสรวม ๆ ที่สานถึงซึ่งกันและกันหมด และธรรมชาติดียังได้ให้มาแก่มนุษย์ทั้งในด้านร่างกายและจิตใจด้วย ดังนั้นพฤติกรรมใด ๆ อันเกิดจากมนุษย์ ไม่ว่าจะ เป็นภาพของการขัดแย้งในรูปลักษณะใดและด้วยเรื่องอันใด ย่อมถือว่าเป็นสิ่งซึ่งอยู่ในกระแสธรรมจักรซึ่งยังคงวนเวียนอยู่เท่านั้น

ดังนั้นไม่ว่าอนุรักษหรือพัฒนาซึ่งได้รับการชูประเด็นขึ้นมาโดยมนุษย์ก็คงเป็นเรื่องของมนุษย์ และคงวนเวียนอยู่ในกระแสจนกว่า มนุษย์จะถูกกำหนดโดยธรรมชาติให้ดับสิ้นไปในที่สุดด้วยตัวเอง กับอีกส่วนหนึ่งซึ่งรู้ถึงเข้า-ถึงจริง ก็จะไม่หลุดพ้นออกมาได้ ซึ่งคงไม่มีใครแม้แต่ตัวเองจะกำหนดได้

เมื่อมองออกจากตัวเองสู่ภาพที่กล่าวแล้ว ซึ่งนับวันก็ยิ่งพบกับสภาพที่หลากหลายยิ่งขึ้นเป็นลำดับ กับอีกด้านหนึ่งหากยึดติดอยู่กับภาพดังกล่าวย่อมทำให้ ยิ่งนับวันก็ยิ่งสิ้นหวังยิ่งขึ้นเรื่อย ๆ อย่างไรก็ตามหากยังเชื่อว่า **คุณเป็นสิ่งมีชีวิตวิญญาน** ชัดเจนพอสมควร สภาวะอันเป็นที่สุดจากความสิ้นหวังย่อมไม่มีแน่

ในที่สุด ณ จุดใดจุดหนึ่งของแต่ละคนซึ่งถือรากฐานตนเองต้นลึกไม่เหมือนกัน คำถามที่เกิดขึ้นจากการมองสู่อีกด้านหนึ่งย่อมบังเกิดขึ้น อาจเกิดความรู้สึกที่ต่อว่าตัวเองก่อนอื่นว่า **ก็อยากหลงมองออกจากตัวเองเสียเนานะ จึงยอมเห็นภาพซึ่งจวนเจียนจะทำให้สิ้นหวัง** แต่ก็หาใช่ว่าการมองออกจากตัวเองจะไร้ประโยชน์ไม่ เพราะถ้าไม่มีการมองสู่ทิศทางดังกล่าวแล้วก่อน ก็ย่อมมาไม่ถึงทางซึ่งกำลังมองเห็นอยู่ในขณะนี้ เนื่องจากฐานจริงอยู่ที่ธรรมจักรจึงไม่มีผิดถูก ไม่มีดีมีเลว คงมีแต่เหตุผลจริง ๆ อยู่ในตัวของมันเอง

ดังนั้นจึงทำให้เห็นว่า **ถ้าแต่ละคนสามารถอนุรักษวิถีทางที่แท้จริงของตนไว้ให้ชัดเจนได้ โดยมุ่งปฏิบัติอย่างจริงจังโดยมีความจริงใจเป็นฐาน แม้อาจมีติดบ้างถูกบ้างเป็นช่วง ๆ ย่อมค่อย ๆ รู้ได้ว่า มันเป็นเพียงสิ่งซึ่งปรากฏอยู่ในกระแสธรรมจักรชีวิตเช่นทุก ๆ คน** ส่วนการต่าง ๆ ที่ปรากฏเป็นภาพอยู่ภายนอกตนเอง ไม่ว่าจะมันจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรก็ตาม คงไม่มีใครจะไปฝันได้ หากนำตัวนำใจเข้าไปเกี่ยวข้องกับอย่างปราศจากรากฐานที่ใดกล่าวมาแล้ว ตัวเองนั้นแหละที่พึงต้องประสบกับความเสียหายอย่างฝันไม่ได้

แม้ทุกวันนี้จะมีการหยิบยกเอาประเด็น **โลกานุวัตร** ขึ้นมากล่าวอันเปรียบเสมือนการนำมาชูให้มันเด่น ไม่ว่าจะด้วยเจตนาอันใดก็ตาม ในอีกด้านหนึ่งซึ่งควรมองด้วยความเข้าใจที่ลึกซึ้งกว่าและควรมองก่อนอื่น น่าจะได้แก่ **ธรรมานุวัตร** ซึ่งยังไม่มีใครกล่าวถึง ส่วนในด้านโลกานุวัตรเมื่อมีการชูประเด็นขึ้น ก็เริ่มมีกระแสจากอีกขั้วหนึ่งซึ่งสะท้อนความรู้สึกวิตกกังวล ด้วยความหวั่นเกรงต่อเหตุและผลจากสิ่งซึ่งกำลังเกิดขึ้น

ซึ่งจริง ๆ แล้ว ทุก ๆ จุดมันก็เป็นธรรมชาติของคนซึ่งชีวิตยังคงวนเวียนอยู่บนฐานในด้านรูปวัตถุไม่มากนักน้อย จึงยอมปรากฏภาพที่หลากหลายให้เห็นได้ทุกเรื่อง กับกระแสสังคมซึ่งนับวัน ใสในก็ยังมีช่องว่างกว้างออกไปในทุก ๆ เรื่องเช่นกัน

อย่างไรก็ตาม ในสภาพที่เป็นจริง กระแสโลกานุวัตรซึ่งหากมุ่งเน้นไปเพียงด้านเดียวอย่างเด่นชัด ณ วันหนึ่งเมื่อถึงเวลาและโอกาสเหมาะ ธรรมานุวัตรก็จะบังเกิดขึ้น เพื่อให้โลกานุวัตรต้องชดใช้หนี้แห่งกรรมอย่างไม่มีความอดใจจะหยุดได้ และเมื่อถึงวันนั้นย่อมถึงขั้นซึ่งพลังอันมหาศาลที่เก็บอัดไว้ จะปรากฏออกมาถล่มโลกทั้ง

โลกให้สูญสิ้นไป ซึ่งจริง ๆ แล้ว การดับของมนุษยชาติและโลก ก็เป็นเงื่อนไขหนึ่งซึ่งปรากฏอยู่ในวัฏวนของ
กระแสนธรรมจักรอีกเช่นกัน.

1 กุมภาพันธ์ 2537